

ATIPIKUS SZERZŐDÉS – SZERZŐDÉSI SZABADSÁG – JOGSZABÁLYBA ÜTKÖZÉS

Nem ütközik jogszabályba az az atipikus biztosítéki jellegű szerződés, amelyben a kötelezett egy „főadós” nem teljesítése esetére harmadik személlyel abban állapodik meg, hogy ő fog fizetést teljesíteni a harmadik személy javára (Ptk. 198.§ (1) bekezdés és 200. §. (1) bekezdés).

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletében kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 6 millió forint tőkét és ennek 2007. július 26-tól 2013. június 30-ig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamatot, 2013. július 1-től pedig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamatot, az államnak pedig 480.000 forint feljegyzett fellebbezési illetéket. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 855.300 forint perköltséget.

Határozata indokolásában megállapította, hogy a felperes ügyvezetése alatt működő V. Kft. (továbbiakban felperesi cég) és az alperes által irányított O.C. Kft. (továbbiakban alperesi cég) 2007. március 27-én kereskedelmi ügynöki szerződést kötött, melynek értelmében a felperesi cég 5 millió forint + Áfa közvetítői jutalékot fizeti az alperesi cég részére azzal, hogy amennyiben utóbbi nem tud a szerződés időbeni hatálya alatt, 2007. április 1. és 2008. december 31. között minimum a jutalék mértékének megfelelő értékű kivitelezési munkát közvetíteni, úgy az 5 millió forint + Áfa összeget számla ellenében visszafizeti.

2007. április 25-én az alperes saját nevében, magánszemélyként váltónak nevezett írásbeli nyilatkozatot tett, mely szerint 2007. július 25-én 14 óráig tartozik megfizetni a felperesnek 6 millió forintot. A peres felek szóban megállapodtak, hogy az alperest a fenti kötelezettség kizárólag akkor terheli, ha az alperesi cég nem teljesíti szerződéses kötelezettségét.

A felperesi cég átutalta az alperesi cégnek a 6 millió forintot. Utóbbi a szerződéses kötelezettségét nem teljesítette. Az alperes sem tett eleget a vállalt fizetési kötelezettségének.

A Győri Törvényszék P.20.788/2012/8. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek három napon belül 6 millió forint váltótartozást annak kamataival. A Győri Ítéltábla Pf.IV.20.068/2013/5. számú végzésével az ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította, megállapítva, hogy az alperes által 2007. április 25. napján aláírt irat nem minősül váltónak.

Az elsőfokú bíróság határozata jogi indokolásában utalt arra, hogy az alperes nem vitatta, miszerint a 2007. április 25-én kelt és váltónak nevezett iratban vállalta 6 millió forint felperesnek való megfizetését. Az irat szövegezéséből kitűnik, hogy az alperes fizetési kötelezettsége a felperes felé áll fenn. A Ptk. 216. § (1) bekezdése értelmében a felek szerződést akár szóban, akár írásban is köthetnek, a Ptk. 198. § (1)

bekezdése értelmében pedig a felek szóbeli – az alperes által írásban megerősített – megállapodása alapján a felperes jogosulttá vált a szolgáltatás követelésére, tehát fennáll a keresetösségi joga.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felek által szóban kötött és az alperes által írásban megerősített megállapodás olyan, az általuk irányított cégek szerződésével párhuzamosan a cégvezetők között létrejött jogügylet, mely a polgári jog szabályainak diszpozitivitása folytán nem tilos. Nem volt jogi akadálya annak, hogy az alperes magánszemélyként ügyvezetői pozíciója tudatában fizetési kötelezettséget vállaljon a magánszemély felperes felé, ezzel erősítve a cégébe vetett bizalmat.

Az alperesi kötelezettségvállalásra a cégek által kötött szerződésre tekintettel került sor, nem volt vitás, hogy az alperes a megállapodás szerint mentesül a fizetési kötelezettsége alól, ha a cége a felperesi céggel szemben teljesíti szerződéses kötelezettségét.

Az elsőfokú bíróság érdemben vizsgálta a cégek közti szerződéses kapcsolat részleteit. Annak tartalmi elemeit értékelve a szerződést az önálló kereskedelmi, ügynöki szerződésről szóló 2000. évi CXVII. törvény (továbbiakban: Tv.) hatálya alá tartozó kereskedelmi ügynöki szerződésnek minősítette. A törvény 9. §-a, továbbá a szerződés 4.1. és 3.1. pontja alapján megállapította, hogy a cégek közti szerződés teljesítésének a felperesi cég alperesi társaság által közvetített harmadik személlyel való szerződéskötés minősül. Ilyen teljesítést pedig az alperes sem állított.

Azt az alperesi védekezést sem ítélte megalapozottnak, hogy a cége költségként jogosult volt a közvetítői tevékenységre tekintettel a már átvett összegre. A szerződés 5. pontjának 3. bekezdése egyértelműen cáfolja az összeg költség jellegét, s alátámasztja, hogy a szerződő felek azt a 4. pont szerint járó jutalék előlegének s nem azon felül járó további jutaléknak szánták.

Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy a 2013. július 1-jén tartott tárgyaláson tájékoztatta az alperest a bizonyítandó tényekről, határidőt biztosítva az indítványok, bizonyítékok előterjesztésére. Az alperes a 2013. szeptember 30. napján tartott tárgyaláson, tehát a biztosított határidőn túl iratokat csatolt és tanúk meghallgatását indítványozta. Nyilvánvaló, hogy a tanúk meghallgatása csak újabb határnapon lett volna lehetséges, tehát az indítvány teljesítése a per befejezését késleltette volna. Erre figyelemmel a Pp. 3. § (4) bekezdése és a Pp. 141. § (6) bekezdése alapján a bíróságnak az indítványokat el kellett utasítania. A csatolt iratok pedig nem bizonyították, hogy a felperesi cég az alperesi cég által közvetített személlyel szerződött, illetve azt sem, hogy pályázatot nyert. Ily módon az alperes a bizonyítási kötelezettségének nem tudott eleget tenni.

Az elsőfokú bíróság ítéletében utalt arra, hogy az alperes álláspontjával szemben szükségtelen a felek cégeinek perben állása, hiszen az elbírált jogviszonynak nem alanyai, a Pp. 51. § a.) pontja szerinti feltételek nem állnak fenn.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatását, a kereset elutasítását kérte.

Megítélése szerint az elsőfokú bíróság hiányos bizonyítás mellett téves jogkövetkeztetéseket vont le. Az ítéletábrá iránymutatására figyelemmel mindenképpen szükséges lett volna a jogi személyek közötti alapjogviszony és a peres felek közötti jogviszony feltárása, ez pedig nélkülözhetetlenné tette volna a két

gazdasági társaság, illetve jogutódjainak perben állását. A Pp. 51. § a.) pontjában foglalt feltételek hiányával kapcsolatos elsőfokú ítéleti álláspont téves.

Az alperes álláspontja szerint a két cég közötti kötelezettségvállalást a felperes anélkül érvényesíti saját javára, hogy erre való jogosultságát hitelt érdemlően igazolta volna.

A Ptk. 198. §-a alapján nem alapos a felperesi igény, hiszen a felperes és az alperes nem kötöttek szerződést. Ilyen a két cég között jött létre. Ezzel nem azonosítható a nem vitatottan garanciális szándékkal az alperes által aláírt nyilatkozat.

A Ptk. 242. §-ára alapított kereseti hivatkozás téves, az alperes a felperes felé fizetési kötelezettséget, illetve tartozást nem ismert el. A váltónak nem minősülő okiratba foglalt kötelezettségvállalás nem arra irányult, hogy a felperesnek, hanem kizárólag a felperesi cég felé történjen visszafizetés. Ezt a szándékot támasztja alá az is, hogy a felperesi cég és nem a felperes fizetett az alperesi cégnek.

A jogszabályok helytelen értelmezésével állapította meg a bíróság, hogy a peres felek között az ítélet alapjául szolgáló jogügylet jött létre, mely a polgári jog szabályainak diszpozitivitása folytán nem tilos. A felek által szóban kötött megállapodás nem volt, és nem volt az alperes által írásban megerősített megállapodás sem. Az alperes csak egy érvénytelennek minősített váltót írt alá, mely nem megállapodás, hanem egyoldalú nyilatkozat, annak ellenére, hogy ezt a cégek közötti jogügylet teljesítésének biztosítékeként írta alá.

Megítélése szerint az anyagi és eljárásjogi jogbiztonság követelményeibe ütközik, hogy ugyanabban a jogügyletben az egyik fél szóban, míg a másik írásban köt megállapodást, illetve vállal kötelezettséget. A kifejtettek miatt tehát a felperesnek, mint magánszemélynek semmilyen jogviszonyból eredő követelése nem állt és nem áll fenn az alperessel szemben. Magánszemélyként nem folyósított és nem nyújtott az alperesnek semmilyen jogcímen szolgáltatást, de az alperesi cégnek sem teljesített. Igényérvényesítése rosszhiszemű és jogtalan.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az ítélet helyes indokai alapján való helybenhagyására irányult.

Megítélése szerint a Pp. 51. § a.) pontjában foglalt pertársaság feltételei nem állnak fenn. Nem helytálló az a fellebbezési állítás, hogy a felek között nem jött létre szerződés. A megállapodást egyértelműen bizonyítja a formai okokból váltónak nem minősülő okirat. A felek szóban állapodtak meg a per tárgyát képező pénzszolgáltatás vonatkozásában, melyet a váltó elnevezésű okirattal az alperes írásban megerősített. Mindez a szerződési szabadság elvével összeegyeztethető a Ptk. 200. § (1) bekezdése alapján. A váltó elnevezésű okirat tényszerűen tartozáselismerő elemet tartalmaz, az minden tekintetben megfelel a Ptk. 242. §-ában foglalt előírásoknak.

A fellebbezési hivatkozással szemben az elsőfokú bíróság részletesen vizsgálta az alapjogviszonyt.

Az alperes fellebbezése az alábbiak szerint nem megalapozott.

Az elsőfokú bíróság a jogvita eldöntéséhez szükséges bizonyítást lefolytatta és az ennek során beszerzett peradatok okszerű mérlegelésével helyes tényállást állapított meg, az arra alapított jogi következtetésével és döntésének indokolásával az ítéletábra maradéktalanul egyetértett.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezésben foglaltakkal szemben mind a cégek, mind pedig a felek közti kötelmi jogviszony feltárása körében lefolytatta a szükséges és eljárásjogilag indokolt bizonyítást. Az érvénytelen váltóban, mint okiratban foglalt alperesi nyilatkozat, valamint az alperes perbeli nyilatkozatai alapján helyesen állapította meg, hogy a felek között szóban létrejött egy kétoldalú megállapodás, melyet a váltónyilatkozatban az alperes a Ptk. 242. §. (2) bekezdésében foglalt alaki és tartalmi formában megerősített.

Az alperes fellebbezésében kifejtett álláspontjával szemben a Ptk. 216. §. (1) bekezdése szerint – tehát ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – szerződést úgy is lehet kötni, hogy egyik fél szóban (vagy akár ráutaló magatartással), a másik pedig írásban nyilvánítja ki jognyilatkozatát.

A szerződés tartalma szerint arra az esetre, ha az alperesi cég nem teljesíti a felperesi cég felé fennálló szerződéses kötelezettségét, úgy az alperes fogja megfizetni a 6.000.000,- Ft-ot a felperesnek a szerződésben meghatározott teljesítési határidőig.

Ennek értelmében a két természetes személy között a cégek megállapodásából eredő jogviszonyra tekintettel, az abból fakadó céges tartozás atipikus biztosítékeként olyan kétoldalú, az elsőfokú bíróság által feltárt tartalmú megállapodás jött létre, mely a Ptk. 198.§ (1) bekezdése szerint kötelez és 200. §. (1) bekezdésének is megfelel.

A fellebbezésben foglaltakkal ellentétben a felperesnek – a fenti szerződésük alapján - fennáll az alperessel szemben a kereshetőségi joga.

A per tárgya a felek közti önálló kötelmi jogviszonyból eredő kötelezettség, mely a cégek közti jogviszonytól nem független, de azzal nem csak egységesen dönthető el, illetve a jelen perben hozott döntés nem terjed ki közvetlenül a két cég bármelyikének jogaira, illetve kötelezettségeire. A Pp. 51. §. a.) pontjában foglalt feltételek hiányában a jogvita eldöntéséhez tehát nem volt szükség a cégek perben állására.

A cégek közti szerződéses jogviszony részletes elemzésével, a rendelkezésre álló bizonyítékok helyes mérlegelésével állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az alperesi cég nem tett eleget szerződéses kötelezettségének, a teljesítése elmulasztását biztosító alperesi kötelezettségvállalás ezzel esedékessé vált. Az alperesnek az utolsó tárgyaláson előterjesztett bizonyítási indítványait a bíróság a Pp. 3. §. (4) bekezdésének utolsó fordulata, illetve a Pp. 141. §. (2) és (6) bekezdése alapján az eljárási szabályok betartásával mellőzte, ezirányú indokolása is helyes. Az alperest marasztaló ítéleti rendelkezés tehát a felek közti atipikus szerződésen és a Ptk.198. §. (1) bekezdésén alapszik.

A kifejtettekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §. (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Győri Ítéletábra Pf.IV.20.293/2013/5.szám